

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Factors Affecting to Self-Discipline of Students of Opportunity Expansion School in Phra Nakhon Si Ayutthaya

เบญญาภา หลวงราช Benyapa Luangrach^{*}

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ ๓) ศึกษาแนวทางการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา ๒๕๕๙ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ จำนวน ๑๒ โรงเรียน มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๓๗๒ คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน ๑๐ คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระดับความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ปัจจัยภายในตัวบุคคล ประกอบด้วย ความสนใจเรื่องคุณธรรมส่วนตัว ลักษณะมุ่งอนาคต ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย การส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครอง และปัจจัยด้านโรงเรียน ประกอบด้วย สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อน และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ตัวแปรต้นทั้ง ๖ ตัวแปร ร่วมกันส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

คำสำคัญ: ความมีวินัยในตนเอง, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the level to self-discipline of students of opportunity expansion school in Phra Nakhon Si Ayutthaya. 2) study the factors affecting to self-discipline of students of opportunity expansion school in Phra Nakhon Si Ayutthaya. and 3) study the developmental approach to self-discipline of students of opportunity expansion school in Phra Nakhon Si Ayutthaya. This research is mixed methods by used the quantitative research and qualitative research. The research the samples were 372 lower secondary school students studying in the academic year 2016 in 12 schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2. Multi-stage random sampling method. There were 10 key informants administered with in-depth interviews. The research instruments were the questionnaire and in-depth interviews. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), Pearson's product-moment correlation coefficient, multiple regression analysis (stepwise) and content analysis. The results of the study revealed as follows. The self-discipline of students of opportunity expansion school in Phra Nakhon Si Ayutthaya was in the high level. The factors affecting to self-discipline of students of opportunity expansion school in Phra Nakhon Si Ayutthaya this include; The internal factors included personal attention on morality and future oriented aspect while, the family factor included support of learning from parents and the school factors were relationship among teachers and students and relationships with friends and school environment. All these six variables affected to self-discipline of students of opportunity expansion school in Phra Nakhon Si Ayutthaya at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Self-Discipline, Opportunity Expansion School, Phra Nakhon Si Ayutthaya

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดจุดหมายเพื่อให้ เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน ส่วนของข้อแรกไว้ว่า มีคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มี วินัย และ ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของ พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑: ๓)

ปัจจุบันสภาพปัญหาของสังคมไทยมี ปัญหาที่เกี่ยวเนื่องกับคุณธรรม จริยธรรมของ เยาวชนหลายประการ อาทิเช่น หนีเรียน การใช้ สารเสพติด การก่อเหตุทะเลาะวิวาททั้งชายและ หญิง การติดเกม ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัย เรียน ทำผิดกฎหมายอาญา การใช้คำหยาบคาย การใช้สื่อโซเชียลมีเดียในทางที่ผิด ไม่เคารพเชื่อ ฟังผู้ใหญ่ แต่งกายไม่ถูกระเบียบ ขาดระเบียบ วินัย การเลียนแบบในทางที่ผิด เป็นต้น ปัญหา เหล่านี้เริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้น

ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนา คุณธรรม จึงได้ทำการสังเคราะห์เอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมผลของการ สังเคราะห์พบว่า คุณธรรมด้านความมีวินัย มี ผู้สนใจมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายเพื่อให้ เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งผลจากการสังเคราะห์ งานวิจัยและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ ต่างให้ความสำคัญ กับคุณธรรมด้านความมีวินัยเป็นอย่างยิ่ง

จากผลดังกล่าวผู้วิจัยได้ทำการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับความมีวินัย พบว่าวินัยในตนเอง มีความสำคัญมากที่สุด จึงได้ศึกษาเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความมี วินัยในตนเอง การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง

ถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากที่ จะต้องได้รับการพัฒนา สำหรับกลุ่มเยาวชนที่ เป็นเป้าหมายของการพัฒนานั้น โดยเฉพาะ อย่างยิ่งนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็น ช่วงรอยต่อระหว่างเด็กและวัยรุ่น จึงมีการ เปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และ พฤติกรรม ดังนั้น การพัฒนาความมีวินัยใน ตนเองสำหรับเด็กในวัยนี้จึงต้องคำนึงถึงการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามทฤษฎีพัฒนาการทาง จริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

ดังนั้น จากความเป็นมาและความสำคัญ ของสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาว่า ปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อความมี วินัยในตนเองของนักเรียน และศึกษาแนวทางการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษา ปัจจัย ๓ ปัจจัยด้วยกัน ประกอบด้วย ปัจจัย ภายในตัวบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และ ปัจจัยด้านโรงเรียน เพื่อจะได้นำผลจากการ ศึกษาวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา นักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาระดับความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัย ในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความมี วินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพพร้อมกัน และมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

๑. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ประชากร (population) ที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ จำนวน ๕,๓๑๓ คน (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๙)

๒) กลุ่มตัวอย่าง (samples) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา ๒๕๕๙ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ จำนวนประมาณ ๓๗๒ คน คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane กำหนดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05 และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

๓) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการเลือกอย่างเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน ๑๐ ท่าน ตามคุณสมบัติที่ผู้วิจัยกำหนด ประกอบด้วยผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ จำนวน ๒ ท่าน ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ จำนวน ๓ ท่าน ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ จำนวน ๓ ท่าน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียน

ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ จำนวน ๒ ท่าน

๒. ตัวแปรที่ศึกษา

๑) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยภายในตัวบุคคล ประกอบด้วย ความสนใจเรื่องคุณธรรมส่วนตัว และลักษณะมุ่งอนาคต ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครอง ปัจจัยด้านโรงเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมเสริมหลักสูตร ความสัมพันธ์กับเพื่อน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การเป็นแบบอย่างที่ดีของครู และสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความมีวินัยในตนเอง ประกอบด้วย ๖ คุณลักษณะ คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ ความอดทน และความตรงต่อเวลา

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ๕ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับเพศ และระดับชั้นที่กำลังศึกษา มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยภายในตัวบุคคล ประกอบด้วย ความสนใจเรื่องคุณธรรมส่วนตัว และลักษณะมุ่งอนาคต มีลักษณะคำถามแบบมาตราประเมินค่า (rating scale) ๕ ระดับ

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบ

ประชาธิปไตย และการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครอง มีลักษณะคำถามแบบมาตราประเมินค่า (rating scale) ๕ ระดับ

ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย กิจกรรมเสริมหลักสูตร ความสัมพันธ์กับเพื่อน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การเป็นแบบอย่างที่ดีของครู และสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน มีลักษณะคำถามแบบมาตราประเมินค่า (rating scale) ๕ ระดับ

ตอนที่ ๕ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีลักษณะคำถามแบบมาตราประเมินค่า (rating scale) ๕ ระดับ

๒) แนวการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview guideline)

๔. วิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ และระดับชั้นที่กำลังศึกษาของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ (percentage)

๒) การวิเคราะห์ปัจจัยภายในตัวบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านโรงเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๓) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน โดยการหาค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๔) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) ระหว่างตัวแปร

๕) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) แบบขั้นตอน (stepwise)

๖) การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนาความ

สรุปผลการวิจัย

๑. นักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระดับความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับสูง

๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ปัจจัยภายในตัวบุคคล ประกอบด้วย ความสนใจเรื่องคุณธรรมส่วนตัว ลักษณะมุ่งอนาคต ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย การส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครอง และปัจจัยด้านโรงเรียน ประกอบด้วย สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อน และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ตัวแปรต้นทั้ง ๖ ตัวแปร ร่วมกันส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ อธิบายความแปรปรวนของความมีวินัยในตนเองได้ร้อยละ ๖๓.๕๐ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ .๒๙๘

๓. แนวทางการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทาง

การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๐ ท่าน สามารถสรุปได้ดังนี้

๑) โรงเรียน ต้องมีการสร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่ดี มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ นักเรียนได้มีส่วนร่วม รวมทั้งผู้บริหาร สถานศึกษากำหนดนโยบายของโรงเรียนในการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเกิดควมมีวินัย ในตนเอง

๒) ครูต้องให้ความรัก ความเอื้ออาทร ดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ รับฟัง ความคิดเห็น พร้อมทั้งให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ทุกเรื่อง ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งอบรม สั่งสอนให้นักเรียนตระหนักและ เห็นความสำคัญของควมมีวินัยในตนเอง

๓) พ่อแม่ หรือผู้ปกครองต้องให้ความ ร่วมมือกับทางโรงเรียนในการพัฒนาควมมีวินัย ในตนเองของนักเรียน โดยการเข้าร่วมประชุม หรือร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น อีกทั้งเอาใจใส่ดูแล ให้ความรัก รับฟังความคิดเห็น พร้อมทั้งให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทุกเรื่อง และ ส่งเสริมการแสดงออกที่ถูกต้อง

๔) นักเรียนต้องตระหนักและเห็น ความสำคัญในการพัฒนาควมมีวินัยในตนเอง โดยการตั้งกฎเกณฑ์ในชีวิตประจำวัน ประพฤติ ปฏิบัติตนตามหลักศาสนา เข้าร่วมงานประเพณี ทางศาสนาหรืองานแสดงนิทรรศการต่าง ๆ ใช้ เวลาว่างในการแสวงหาความรู้ เชื่อฟังคำสั่งสอน ของพ่อ แม่ ครู อาจารย์ และปฏิบัติตาม กฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่นำเสนอข้างต้น สามารถ นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

๑. การศึกษาระดับควมมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของ สังคม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ ความอดทน และความตรงต่อ เวลา พบว่า นักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีระดับ ควมมีวินัยในตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง จากข้อค้นพบที่ได้น่าจะเป็นผลมาจากนักเรียน ส่วนใหญ่รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง รวมถึงได้รับการอบรมสั่งสอนหรือปลูกฝังควมมี วินัยในตนเองจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ตามทฤษฎี การเกิดวินัยในตนเองของเมาเรอร์ (Mowrer, ๑๙๕๐ อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธมนาวิน, ๒๕๒๙: ๓๔) ที่กล่าวว่า การเกิดวินัยในตนเอง ของบุคคลนั้น จะมีพื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรก เกิดจนกระทั่งโต โดยที่ควมสัมพันธ์ระหว่าง ทารกกับบิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดู ถือว่าเป็นสิ่ง ที่มีความสำคัญมากที่จะทำให้เกิดควมสามารถ ในการให้รางวัลตนเองหรือควมสามารถในการ ควบคุมตนเองเมื่อโตขึ้น เด็กจะเกิดการเรียนรู้ จากบิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดู โดยที่การเรียนรู้นี้ จะเกิดในสภาพอันเหมาะสมเท่านั้น และได้รับ การบำบัดควมต้องการต่างๆ เช่น ความหิว และความสุขสบายต่างๆ ทำให้รู้สึกพึงพอใจ มี ความสุข ซึ่งความรัก ความผูกพันของเด็กจะ นำไปสู่การปฏิบัติตามค่านิยมสั่งสอน เกิด พฤติกรรมการเลียนแบบการกระทำหรือคำพูด ทั้งในทางที่ดีและไม่ดีของผู้ที่ตนรักและพึงพอใจ กลายเป็นลักษณะที่เด่นชัดในจิตสำนึกของ บุคคลนั้น นอกจากพ่อแม่ ผู้ปกครองแล้ว ครู อาจารย์ ก็เป็นผู้อบรมสั่งสอนหรือปลูกฝังควมมี วินัยในตนเองให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ ในขอบเขต ตามกฎและระเบียบข้อบังคับของ โรงเรียนและสังคม โดยที่นักเรียนเองพร้อมและ

ยินดีที่จะปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริก สันสม (๒๕๕๗: ๘๓) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี พบว่า ระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของกาญจนา ร้อยนาค, ดวงแข พิทักษ์สิน และ พิธมาย์วีร์ สิ้นสวัสดิ์ (๒๕๕๑: ๓๒) ที่ได้ศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี พบว่า โดยภาพรวม นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มีความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับดี

๒. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อจำแนกตามตัวแปร พบว่า ตัวแปรที่มีค่าอำนาจการพยากรณ์สูงสุด คือ สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน รองลงมาคือ การส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครอง ความสนใจเรื่องคุณธรรมส่วนตัว ลักษณะมุ่งอนาคต ความสัมพันธ์กับเพื่อน และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

๓. แนวทางการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองได้ดังนี้

๑) โรงเรียน ต้องมีการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดี มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบายของโรงเรียนในการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเกิดความมีวินัยในตนเอง เพราะบรรยากาศของโรงเรียนเป็นสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน แล้วส่งผลถึงความรู้สึกของบุคคล การที่โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่

ดีจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรักพอใจ ภูมิใจ อบอุ่นใจ สบายใจ รู้สึกในความเป็นเจ้าของ และอยากมาโรงเรียน การจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม รวมทั้งถ้าโรงเรียนมีการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนความมีวินัยในตนเอง ก็จะทำให้ นักเรียนมีการพัฒนาความมีวินัยในตนเองสูงขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่าการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และความสัมพันธ์กับเพื่อนส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒) ครูต้องให้ความรัก ความเอื้ออาทร เอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ รับฟังความคิดเห็น พร้อมทั้งให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทุกเรื่อง ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งอบรม สั่งสอนให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของความมีวินัยในตนเอง เพราะครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างหรือดำรงความมีระเบียบวินัยในตนเองของนักเรียน การที่ครูสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียนด้วยการให้ความรัก ความเมตตา เปิดโอกาสและรับฟังการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน จะช่วยส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ทำให้มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน นักเรียนซึมซับพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัยจากครู ขณะเดียวกันครูก็สามารถชักจูงให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของความมีวินัยในตนเอง ดังนั้นก็จะส่งผลให้นักเรียนเกิดความมีวินัยในตนเองสูงขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนมีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มากที่สุด

๓) พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียน โดยการเข้าร่วมประชุมหรือร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น อีกทั้งเอาใจใส่ดูแล ให้ความรัก รั้งฟังความคิดเห็น พร้อมทั้งให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทุกเรื่อง และส่งเสริมการแสดงออกที่ถูกต้อง เพราะนักเรียนที่พ่อ แม่หรือผู้ปกครองให้ความสนใจ เอาใจใส่ต่อการเรียน ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนและเรื่องอื่นๆ ด้วยความเต็มใจจะทำให้นักเรียนมีความพร้อมและมีความสุขในการเรียน เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับพ่อ แม่หรือผู้ปกครอง ส่งผลให้นักเรียนเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมที่ดีมีวินัยในตนเอง ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครองส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔) นักเรียนต้องตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง โดยการตั้งกฎเกณฑ์ในชีวิตประจำวัน ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักศาสนา เข้าร่วมงานประเพณีทางศาสนาหรืองานแสดงนิทรรศการต่างๆ ใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อ แม่ ครู อาจารย์ และปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม เพราะถ้านักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของความมีวินัยในตนเองจะทำให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ดี ถูกต้องตามหลักของศาสนา การเข้าร่วมงานประเพณีและกิจกรรมต่างๆ ของศาสนา รวมทั้งเข้าชมงานแสดงนิทรรศการต่างๆ และการใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ ทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดี ย่อมส่งผลให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ดี

และปฏิบัติชอบ เช่นนี้ก็จะส่งผลให้นักเรียนเกิดความมีวินัยในตนเองสูงขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต และความสนใจเรื่องคุณธรรมส่วนตัว ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบด้วย

๑) จากผลการวิเคราะห์ระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าด้านที่มีคะแนนน้อยที่สุด คือ ด้านความเป็นผู้นำ ทั้งนี้เพราะการจะมีความเป็นผู้นำได้นั้นสิ่งสำคัญต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง และต้องมีคุณสมบัติ ๓ ประการ ประกอบด้วย (๑) การครองตน มีความประพฤติปฏิบัติตนดี มีความรู้ความสามารถ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีเหตุผล มีการควบคุมอารมณ์ที่ดี (๒) การครองคน มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความเสียสละ มีความจริงใจ มีความสามารถในการจูงใจ และ (๓) การครองงาน ต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ มีการตรงต่อเวลา มีความมุ่งมั่น จะเห็นได้ว่าลักษณะของความเป็นผู้นำที่กล่าวมานั้นมีองค์ประกอบอยู่หลายด้านที่ตรงกับคุณลักษณะด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ซึ่งองค์ประกอบต่างๆ ล้วนมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ควรให้การส่งเสริมสนับสนุนและให้ความสำคัญกับการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง เพราะจากผลการวิจัยปรากฏว่าปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านโรงเรียน มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียน

ขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

๒) จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความสนใจเรื่องคุณธรรมส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครอง ปัจจัยด้านโรงเรียน ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อน และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ทั้ง ๓ ปัจจัย สามารถพยากรณ์ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเมื่อจำแนกตามตัวแปรพบว่า ตัวแปรที่มีค่าอำนาจการพยากรณ์สูงสุดคือ สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าครูเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ทำให้นักเรียนเกิดความมีวินัยในตนเอง ครูจึงควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียนด้วยการให้ความรัก ความเมตตา เปิดโอกาสและรับฟังการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน ให้คำปรึกษาทั้งเรื่องการเรียนรู้และส่วนตัว จึงจะทำให้เด็กนักเรียนมีความพร้อมและมีความสุขในการเรียน ส่งผลให้นักเรียนเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมที่ดี มีวินัยในตนเอง ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมหรือจัดสัมมนาที่เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน เช่น มีโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นต้น เพื่อให้ครูมีแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนจะได้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความมีวินัยในตนเองที่สูงขึ้น

๓) จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ถึงประเด็นแนวทางการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการโรงเรียน ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู พ่อ แม่หรือผู้ปกครอง และนักเรียน ควรหาแนวทางหรือวิธีการร่วมกันภายใต้วงจรการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ (PDCA)

๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบด้วย

๑) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ และในภูมิภาคต่างๆ เพื่อหาข้อค้นพบที่สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

๒) ควรมีการสัมภาษณ์ระดับลึกถึงแนวทางการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง โดยเพิ่มพ่อ แม่หรือผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อหาข้อค้นพบที่สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองต่อไป

๓) ควรมีการสร้างโปรแกรมพัฒนาความมีวินัยในตนเองและศึกษาพัฒนาเป็นโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

บรรณานุกรม

- กาญจนา ร้อยนาค ดวงแข พัทธ์สิน และพิชญ์วีร์ สีนสวัสดิ์. (๒๕๕๑). **ความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบรมราชชนนี ราชบุรี**. รายงานวิจัย. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงสาธารณสุข.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (๒๕๒๙). **จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน ประมวลบทความทางวิชาการ ตอน ๑**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๑). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริกร สีนสม. (๒๕๕๘). **ปัจจัยที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการการศึกษา. วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.